

RMK. I.

322

Ormpruszi Kristóf.

GONOSZ
ASSZONYEMBEREKNEK
ERKÖLCSÖKRŐL
VALÓ ÉNEK.

BÉCS 1550-1552.

~~S, 800~~

~~Oct. 1714~~

R. M. H. T.

322

(Helyjio.)

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

GONNOZ

AZZONYEMBEREK-

nek erkelchekroel vallo

ænek.

Kit zerze zebeni Ormprußt Christoff egij
kopot ebagnenek bozzufagara, kit
oztan egij baratia keressere
magyar nielure fordita.

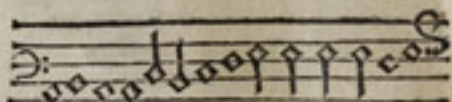
Viennæ Austriæ excudebat
Egidius Aquila.

1550-1552

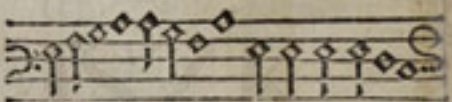
Leipzig, 1550-1552

5500.
P. 1. Szék.

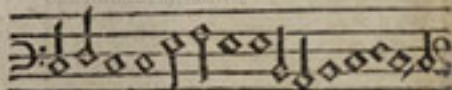
 GONÓZ
AZ ZONYEMBEREK-
nek erkelchekrœel vallo
ænek.

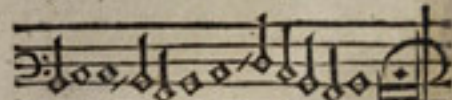
I Rnak vala ezer eot zaz eotuen ezi
tendeoben az hatalmas Karol cha

zarnak orzag giewlefeben Auguftaba

nagij varafban kibe be giewlenek feies

delmek minden feleql abba hirdetenek.

Oda menni is teörtinek fok iamborral
egietembe, ki neuztetik zeghen melleo-
nek zaalla eo ot egj kis haazba, chak
vnem maganak, ho zallassok minden fer
leol zorgossok valanak.

Vala neki az zallason egj hidek zobaia,
es az mellet ighen megh venhet megh
kopot agneia, ki az hazat bozzusagra, be
nem fitj vala, Magjarokat chuda kepen
ighen gijwlel vala.

Kimeletlen ez ebaghneo fok kaart teezen
vala chalartfagal el lopassal minden gon-
dolatal, nagj fok keppen zeghen legent,
haborijti ja vala Magjar etket eonekie
hogj nem adot vala.

Chuda kepen ez ebaghneo ferieucl banik
vala simon biro nagj bottjawal ighen
weri vala, az zobabol etel napal ki kerget-
ti vala nagj zitkokkal es atkokkal ighen
feddi vala.

Ezzebentj fejllel mondot bwfolt ighen
valla eo magaba villan kepen gondolko-
dik valla, Vram isten, lam ez felden egjeb
vrdegh ninchen, hanem chak az azonio k
eghonoz erhulchek.

A j

4
Kiwel minket ferfiakat zijnetlen kinza
nak, mert eo nalok mi nem wagiunk sem
mi bechiletbe, tiztefegkbe meg niugaf
ba minket nem tartanak, minket fednek,
minket zolnak es bineffe teznek.

Maga minket az vristen eleozzeor tee
remte, meli dolgawal ferfiunak meltosa.
gat ijelente, azonyembert angijalok kezet
mi nem talalunk, az nagij isten nem aka
ra hogij ot feddenenek.

Vagijon vgij mond iraafaba egij reghi
zent iambor, keet feele vrdeg, kik az em
bert kinozzak, pokolbeli vrdegek, es fel
den valo vrdegek, mi ezeket ijol esmeri
ewk azonyembereknek.

Addatssék nagij tizteffegh az iambora
nak, kikhez nekwnk semmi gondunk nin
chen, zoolok azoknak kikel nekē mostan
gondom vagijon, kik miha most telljes
zijwbeol ighen haborultam.

Zooloh towab ferfiaknak nagij mel
tosagokrol, kit az isten sok dolgokba
ighen meg muttata mert nekiek allato
kra ada zabatsagot, hogij eo twlek newe
tetnenek es twlek fignenek.

4

Nem akkara az vr isten hogh az azzonial-
lat, zentseegh dolgaba magat artana, mert
magat nem bñza eo reahok, eo keorewle
hogh eok foroghnanak, feltñ wala min-
den tñtkñat hogh eok netwdnñak.

Holtañbol Christus Vrunk mikor fel ta-
madna hoza ñewue sietsengel azzent Mag-
dolna, nem engede Christus wrunk hogh
hizzaña niulna, velñ wala nem meltonak
hogh eot tapasztana.

Monda neki teget kerlek, engemet ne
illes, nem wagñ melto en magdalnam ho-
gh most en hazzam niul, hanem mennñel
sietsengel attñamfiához, mond meg ne-
kñk kit most lattal ez meg let dolgokat.

Zent tamafnak ferñwnak magat meg
mwittata, sebeibe kezeñt nekñ ñgazgata,
eo testenek illetefeteol eotet meg nem
tilta, ielente meg ferñwnak az eo melto-
sagat.

Egñ tudos belch kerdñ vala eczer egñ
baratñat azzonioknak miert hogh ñghen
sebes nieluek volna, monda nekñ, attwl
vagnon nielueknek giorfafağa Bak fark-
bol let az eo nieluek ki mindenkor mo-
zogna.

A in

6
Ferfiaknak meltságok ebbolis meg tezik
ho^oij az isten tizta földbel eoket teerem-
te, kibelarani bwza ezwt, es minden io-
dolgok, teremnek az embernek fel tapla-
lafara.

Azzoniembert azwr isten egij chontbol
teeremte, mert iol tuda eo nekiek haznot-
lan voltokat, mint az chontnak ki nek
ember haznat nem vehetij, hanem hogij
ha eo beleole koczkakat chinalnak.

Melij koczkanak ijaczafaua gonozsagh
fok lenne, eozue uezes es nagij feddes, ka-
romlas mordulas, ember halál gijewleo-
segek es nagij fok gonozsagh, marha wez-
tes lelek weztes, es egijeb gonczsagh.

Ferfiakat az vr isten eleozzer teremte,
ezzel is az azzoniatoknak elleieket ve-
uek, hogij naloknal eok ides bek minden-
kor volnának, mert ijdes bnek nagio b tiz-
tessegh mindenkor adatik.

Az ferfiak az ijstennek zemeliere tere-
menek, az azzoniok ferfinak zemeliere
teremenek, nem akara ezelis nekiek en-
gedni, ferfiaknal fejlebb lenne az eo tiz-
tessegek.

6

7
De mit mondijak ez aghnenegh bozusa-
gara, hizem bizon ijteletkort egij azzo-
nijember sem lezzen, mert akoron mindē
testnek adatik az eo reze, azoni allatnak
megk adatik az eo reze.

Zewgfegh azert hogij azchontba kibeol
vetettenek be menienek ferfiunak az eo
oldalaba, vgij ez lezzen kit most mondok
egij bennnek sem lezzen mert mindennek
megh adatik az eo ngaz reze.

Zewgfegh volna ferfiakat hogij eok tiz-
telnek kiualkepen attiai tiztefelgel, mert
eo teolek zarmaztanak teolek nemzette-
tek, es eo teoleok tapialtatnak es eltal-
maztatnak.

Melij fok gonoz ezek mijat ez feldre zar-
mazot, ezek oka mindniaiunknak, nagij
vezedelmewnknnek, farodtfagunknak,
nagij munkanknak, zantalan banatunk-
nak, beteghsegewnknek zighensegewnk-
nek es faldalmunknak.

Ezek mijat melij poklokban lelkek ki-
noztatnak ezek mijat es vetkek mijat
Christus megh hala, ezek mijat tamada-
nak nagij haborufagok, eo mijatok eo
erettek leenek nagij halalok.

7

8
Vezedelmek fokak leenek az zep helenas
ert ez el hagynan az eo feriet parissal el
zeokek, nagh orzagot zep bew feldet kin-
chel egijetembe, regi nepel zeornien eo
elvezte phrigiaikat.

Phrigija orzagli eo mihata es Troia nagh
varos el puztula mind le romla mind meg-
gis ege, mikor kihral Menelaus az eo iams-
bor ferie, ildezneie keresneie eotet ker-
getneie.

Eo miatta nemes Paris nagh zeornien
elveze, kit az eo azonialati alnoksagauval,
bolondita szerelemhez eot kezerite, llio
vara eo mihatta mind el teoretettek.

Clitemnestra azonkepen vrat meg eolete,
Agammennon geregeknek hires feiedel-
meket, mikor neki eo zemeit rubauval
be fedde, Agittussal zereteoieuel altal
verettete.

Agamemnon feiedelem fok vezedel-
mekbe, megk marada, el zalada, ma-
gat oltalmaz, hazaieouen azzonhem-
bernek chalartsagatwl, megh nem
mene nem marada magat sem ohat-
ta.

3

9
Amphirauft el arula az eonnen hazaftar-
fa, nem kimeluen semmi keppen cotet
nem kennierilwen, bozzufagbol anan-
dekeert elenfeghnek ada, rejték heliet
kiben wala nekik meg mwtata.

Tudni illik pirt medea mit eo cheleke-
dek, zereteoiet arañas giapiuba rezef-
se tewe az atiatol ezt el lopa es lason-
nak ada, es eo vele el kezeole, titkon el is
mene.

Mikort imar az eo atia vtana kezile,
hogij medeat eo leaniat es eo latrat,
meg fognaia, bintetneie eo erdemek
zerint, az medea az eo atiat vtaba tartoz-
tata.

Eonnen veret atiafiat, le vagattata, ki
eo wele egietembe wtba indula, da-
rabonkent az eo testet zellel el haniata
az eo atiat ennek tesle hogij megk ke-
leltetne.

Kegietleneol wgijan ezen gijermekint
megk eole mikor latna creufat beclijlet-
be lenni, lasontol eo nalanalinkab zeret-
tetni, bozzufagbol iregijsegbeol testet
nem kimele.

10
Az Orpheus zep enekes es ighen chuda-
latos , enekenek gheoneorewsegewel
ighen eltetvala , zeold erdoket kemenij
keoweket es fene wadakat , enekenek
edessegewelengezteli wala.

Ezek kezeot eo mindenkort nagij batron
marad vala mert az eo zep eneklefeert
neki nem artanak, de maga ez zep enekles
neki nem kaznala. Traciaba mikor wolna
azonjemberekeozt.

Ezek eotet oli ki zernien eotet nem ki-
meluen elzagatak , testet el oztak kijme-
letlen , fene vadak az erdeokbe kit nem
mielenek , mutatak meghi eo ziueknek eo
nagij kemensegeket.

Egiptusnal nagij kiralnai bodogh senki
nem vala , az ideokbe mikort elne biro-
dalma , az vristen magzatokal hazat
zaporita , zep fiakat vitezeket isten neki
ada.

Hazafagra otwen fianak leaniokat ada,
ez leaniok zep ferieknek niakokat zakaz-
tak , elseo cieleniegezebe mikor el hala-
nak , Egiptusnak nagij kiralnai zerzenek
banator.

10

Megarenfis feo királnak vala egij leania,
emberektwl hires Scilanak neuezterik
vala, Minoifnak eo kedweert attiat az
eo hazat, el arula elis ada mind elpuztit
tata.

Iañ ki choda szonioknak az eo alhatatlan
fagok alnokfagok derzeffegek kegietlen-
segek, kemenñ zuek hitwan lelkeok for-
godo elmeiek hamis nielwek chalard ze-
mek fok gonoz erkeolchok.

Kerezteleo zent Ianosnak nagij Prophe-
tanak, hallalt zerze Herodiades Herodes
kiraltwl eo ferieteol miert hogij neki
igazat megh monda, Herodeffel semmi
kepen hogij eo nem lehetne.

Alnokfagok ranazfagok azoniemberek
nek olñ ighen nagij, kinek vegere senkij
nem mehet, kit meg mutat Ioananak kis
azzoniembernek, papafagba ferfu kepbe
medigh vralkodot.

Egij kepirot keerdnek wala ezzer fok
amborok, hogij megh ijna fokadalom
bellizantalan fok zanjast, ez munkatol ez
kepiro magat nem kimelwen, zep festekel
mestersegel harom azzont ijra.

Toabimar illik zoolnunk eo alhatatoffa-
gokrol, baratsagokrol, tekeletessegekreol
nagj ezeekreol, batorfagokrol tanachko-
zafokrol kinek vege nem wolt regtwl fo-
gua vegezetik soha nemis lezzen.

Az apaczak egj ideobe tanachiba gjew-
lenek, baniak valla az papoknak gjwnni
kezeritetnenek, valasztanak eo kezew-
lek ez harom zemelt, kiket elis bwcha-
tanak papahoz kjldenek.

Oda iutuan keonniergenek papai zent-
seghnek, egjmasfhoz eonen keztek gj-
wnast engedneie, tudwan papa eo nek-
tekelletlensegeket, nagj zep modwl zep
chwfagaleeket meg chwfolak.

Egj kis madart zelenczeebe eo be rekez-
tete, apazakat hozza hiuatuan nek-
mek ezt monda, en keez vagjok minden kepen az
ti keresztekre, de maga hogj nelflatok mi
vagjon imebbe.

Az zelenczet nekik ada zalafokra buchata,
haza iutwan az apazak nagj hamar meg
njtak, az madarkat benne valot onnan
kj bochatak, fogadafokat semmikepen
egj meg nem alhatak.

Miert hogij latom monda papa, az ti dol-
gotokat hogij egy masnak liwseget tñ
sem wattok, es ennekem fogadastokat
meg sem alatok, nem lietem semmikepen
igazak legietek.

Az gñonafba semmikepen tekeleteffek
nem leztek kit en latok meg csmerek,
minden dolgotokbol menietek az gñw-
nafba ñgazan ñarñatok, az papoknak
meg gñwniatok aba maragiatok.

Feiedelmek zantalanon ezek mñat vez-
tek, Daud kiral is magat mint vezte,
az eo fia beolch Salamon magat mint
vezte azonijember isñetwl cotet el hi-
tete.

Az nagij Sandor, erreos Sampson ezek
mñat veztek birodalmok Romabeli es
Assirian, tronabeli es egiebek eo mñatok
veztek, kik magokat reaiok biztak zer-
nien el veztenek.

Oluassukis Tanaquilnak nagij kedgi-
lenfeget, ki atianak zep wereben ereffen
meg mosdek, az atianak halalaba ighen
gienerkedek, kinek teste az ebekteol
vczan zagattatek.

77.
De mi tertent mi ideonkbe ez mostani
gñewlesbe, kit en lattam zemeimmel sok
iamboral egñetembe, egñ leanzo hituan
ember mit eo chelekedek nagñ sok em-
bert feiedelmeketis feliltetet.

Mondiak vala bizon hirel, hafaba wolna-
nak, sarkaniok es egñeb sok zanfalan sok
fergek, mellick mñat eo ereossen ighen
kinoztatnek, nem elhetne sem halhatna
chak wgñan wajudnek.

De az isten nem akaruan ez nagñ chalart-
sagot, eltitkolni elzenuedni, es bewnte-
len hadni, megh ielente az leannak az eo
nagñ haragñat, ki mutata latorfagat es
nagñ alnokfagat.

Doctorokatfeiedelmeket hozza bochata-
nak, hogñ megh latnak es meg neznek az
eo hafat, igaz hirt ez chwdarol hogñ eok
mondhatnanak, odda menwen ez docto-
rok mas kepen tallalak.

Egñ nagñ beorhast ighen kement eok ot
talalanak azt megh nitwan es megh lat-
uan kis kuzat talalanak, ki ot ruot az
beorhastba mikoron akarta, embereketis
ezzel ighen chalogatta.

Feiedelmek ezt megh haluan ighen buso-
lanak ennek anniat es eo magat eoted ma-
gokal, megh fogatak megh kinzotatak es
megk vallotatak, honnan volna honnan
ijwne ez il nagj alnokfagok.

Zantalan penzt ez ebagneok ezelis giew-
tenek, de az isten nem engede hogj megh
emeztenek, hatodik ez eztendeo hogj eok
mind ezt wzik, nemis keilem az chalar dne
az licufbau izik.

De imaron vege legien mi kezdeot dol-
gunknak mondom, chak ezt minden em-
bernek magat megh otalmazza, azzoniem
bereknek eo alnokfagoktvl es eo reaijok
semi kepen ne biza eo magat.

Nagj aijandek az istentvl iambor azzo-
niember, de ki ritkan talaltatik az wj la-
uan madar, kiualtkepen holot ninchen
isteni felelecom, mert az vrdegh eo altalok
bizuan chelekedik.

Ez eneknek zerzeinek gonozt ki mon-
dana, es ezekert eotet ighen zidnaia
bator tugia eo nekie reghen meg
feleltek, Augustaba zep va-
rafba mikoron ezt
irnak.

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár